

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ АУТЕНТИЧНОСТІ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ В СФЕРІ САМОСВІДОМОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ

Методологічні засади дослідження співвідношення аутентичності та ідентичності в сфері самосвідомості індивідуальності в психологічній науці потребують чіткішого визначення. На вирішення цього завдання орієнтовано дану роботу.

Аутентичність (дав.-гр. αὐθεντικός — справжній) є гармонійною узгодженістю актуальних проявів індивідуальності. Це психічна властивість індивідуальності, яка існує незалежно від своєї усвідомленості та особистісної структурованості. Аутентичність є закономірно необхідним атрибутом екзистенції індивідуальності, без якого її немає.

Ідентичність (від лат. identicus — тотожність) є конкретизованою визначеністю індивідуальності. Це психічна властивість індивідуальності, яка існує як зв'язок її проявів з нею самою у якості сутнісно цілісної системи. Ідентичність є онтогенетичним надбанням індивідуальності — результатом її розвитку у даних життєвих умовах.

Індивідуальність (лат. individuitas — неподільність) — автономно-унікальна, неподільно-єдина сукупність проявів, особливостей, властивостей, атрибутів певної сутності, зокрема людини. Індивідуальність не зводиться до особистості, як соціалізованого індивіда. Вона також інтегрує в собі щонайменше, здатність до самоподолання й самовдосконалення, які є соціально наднормативними.

Самосвідомість є рефлексивною (від лат. *reflexio* — «повертаюся назад»), тобто оберненою, відображувальною складовою свідомості — мислиннєвого пізнання реальності. Це означає, що зазначене пізнання спрямовується на себе.

Виходячи з вищенаведених визначень, співвідношення аутентичності та ідентичності в сфері самосвідомості індивідуальності доцільно схарактеризувати у вигляді наступного формулювання: воно є потенційною можливістю інтеграції актуально гармонійної узгодженості проявів індивідуальності та їхнього зв'язку з нею у якості сутнісно цілісної системи. Тобто першопочатковою формою розглядуваного співвідношення аутентичності та ідентичності є їхнє співіснування, в якому вони далеко не завжди дійсно співвіднесені між собою у певний визначений спосіб і тим більше — співпадають. Тому закономірною є та суттєва обставина, що дослідження предмету даної роботи є в той же час процесом його створення та формування.

Виключна ідентифікативність самосвідомості, тобто абсолютизація его-ідентичності, як її визначальної характеристики, є дисфункційною в ситуаціях виникнення трансформаційно-кризових факторів розвитку індивідуальності. Доцільним є чітке розуміння того, що вказані ситуації є системною константою

розвитку індивідуальності, без якої цей розвиток не є можливим. Его, зведене до визначеної сукупності певних ідентичностей, є лише статичним аспектом власного існування. Той факт, що в культурно-історично домінуючій традиції побудови науково-психологічної методології саме таке розуміння поняттєвого змісту терміну «его» є однозначним, потребує мисленнєво-рефлексивної компенсації, яка призначена для забезпечення балансу у вивчуваній царині пізнання дійсності. Такою компенсацією є використання для позначення сутності індивідуальності в сфері її самосвідомості поняття «еготрансценденції».

Етимологія (від грец. ἔτος «правда», «істина» і грец. – λόγος – «слово, наука») останнього терміну цілеспрямовано організована таким чином, щоб перша його складова втілювала в собі вищенаведене традиційне розуміння індивідуального «Я», а друга – його генетичну психодинаміку – постійну змінюваність, трансцендентність (лат. transcendens — той, що переступає, виходить за межі), як здатність бути собою саме у постійному виході за межі себе. Ідентичність, або сукупність ідентичностей може виразити в самосвідомості тільки актуальний статичний аспект особистісного існування індивідуальності, але ніколи не може реалізувати її життєву сутність.

Еготрансценденція є діалектичним співвідношенням аутентичності та ідентичності. З цієї причини діалектика (грец. *διαλεκτική* — «мистецтво сперечатись», «міркувати»), як універсальна наука про розвиток [1;2], є сукупністю базових методологічних засад структурованого цією роботою дослідження. Ідентичність статична, визначена, принципово завершена, результатна. Аутентичність динамічна, невизначена, принципово незавершувана, процесуальна.

Вихід за межі ідентичності є припиненням існування у визначеній нею формі. Для его це ситуативна духовно-психологічна смерть. Виникнення нової ідентичності та вхід у її функційну актуальність є відповідним народженням его – початком існування у іншій формі. Аутентифікація, як процес усвідомлення своєї присутності в тих аспектах реальності, що не є власним его, є втіленням можливості існування за межами себе.

Відповідна методологічна концептуалізація аутентифікації є доцільною у якості засобу діалектичного переосмислення формально-логічного [3] дихотомічного трактування співвідношення его та дійсності, суб'єкта та об'єкта, людини та світу, та у якості реальної можливості остаточного подолання протонаукової за своєю природою методології антропоцентризму та егоцентризму.

Екзистенція унікальної індивідуальної сутності не руйнується разом з его, а тільки перероджується і відроджується в результаті. Методологема еготрансценденції містить в собі повний об'єм потенціалу дослідження-пізнання-створення-усвідомлення-рефлексії-осмислення життєвої реальності автономно-цілісної, сутнісно єдиної, унікально-універсальної індивідуальності, в якій її народження та смерть аутентифікативно співпадають.

Список використаних джерел:

1. Ильенков Э. В. Диалектическая логика. Очерки истории и теории. М.: Политиздат, 1974. — 271 с.
2. Виникнення і розвиток психіки / Г.С. Костюк // Психологія: підручник для педагогічних вузів. — Київ : Рад. школа, 1955. — С. 27-58.
3. Бочаров В. А. Аристотель и традиционная логика: Анализ силлогистических теорий. М.: Изд-во МГУ, 1984. — 133 с.